

Näringsdepartementet

Förslag till ändring av landsbygdsprogrammet 2014-2020

Syfte med behandlingen i övervakningskommittén

Övervakningskommittén (ÖK) ska rådfrågas och, om den anser att det är lämpligt, avge ett yttrande om alla ändringar av programmet som föreslås av den förvaltande myndigheten. Promemorian inklusive bilagor ger ledamöterna i ÖK en möjlighet att få en uppfattning om den föreslagna programändringen.

Förväntningar på ledamöterna i övervakningskommittén

Ledamöterna i övervakningskommittén förväntas ta del av förslaget.

Bakgrund

Regeringen har i samband med framtagandet av statens budget för 2016, 2017 och 2018, fattat beslut som påverkar storleken på landsbygdsprogrammets budget samt hur pengarna inom programmet ska fördelas. Med anledning av det har det blivit nödvändigt att göra en programändring.

Förutom finansiella ändringar innehåller den föreslagna programändringen även ett antal tekniska förändringar. Det handlar om indikatorändringar som inte följer av budgetförändringar, smärre villkorsförändringar, texter som möjliggör användande av schabloner i vissa åtgärder, justeringar för begreppet enhetskostnader, justeringar av ett antal stödnivåer samt budgetomfördelningar som kommer av andra processer än ovan nämnda.

Skäl för programändringen

Tabell 1. Beslut och överenskommelser som föranleder en programändring.

Beslutade ökningar	Tidpunkt	Belopp, mnr
Ökning av bredbandssatsningen	BP17	850
Betesmarker och slätterängar	BP18	255
Omställning ekologisk produktion	BP18	175
Projekt och företagsstöd med miljöinriktning	BP18	380,8
Summa		1660,8

Beslutade omfördelningar	Tidpunkt	Belopp, mnr
Omfördelning till bredband	Överenskommelse 2016	150
Ökning av TA-medel till 4%	Överenskommelse 2016	170
Summa		320

Beslutade neddragningar	Tidpunkt	Belopp, mnr
Summa neddragningar	BP 16	88
Summa neddragningar	BP 17	253,9
Finansiella korrigeringar (framtida behov, 75 mnr * 5 år)	Överenskommelse 2016	375
Summa		716,9

Sammantaget innebär de politiskt fattade besluten och överenskommelserna att landsbygdsprogrammets totala budget ökar med drygt 940 miljoner kronor, från lite drygt 36 miljarder kronor till nästan 37 miljarder kronor.

Finansiella ändringar

Föreslagna budgetökningar

De beslutade budgetökningarna föreslås att fördelas enligt följande i den föreslagna programändringen:

- Stöd till bredband (7.3/6c) ökar med sammanlagt en miljard kronor.
- Betesmarker och slätterängar (10.1/4abc) tillförs 225 miljoner kronor för att möjliggöra ökade ersättningsnivåer för alvarbete, mosaikbete, gräsfattiga marker, skogsbete och slätterängar med särskilda värden. Höjningen för alvarbete föreslås till 400 kronor per hektar och med 1000 kronor per hektar för övriga ersättningar. Förslaget härstammar från *Uppdrag att lämna förslag på miljöåtgärder inom ramen för landsbygdsprogrammet*¹.
- Demonstration och information för ett rikt odlingslandskap (1.2/4abc) tillförs 30 miljoner kronor för att möjliggöra en höjd kunskap om olika skötselmetoder i områden där brist på betesdjur är en sannolik orsak till att marker riskerar utebliven skötsel. Även detta förslag finns redovisat och närmare beskrivet i ovan nämnda regeringsuppdrag.
- Ersättningen för omställning till ekologisk produktion (11.1/4abc) tillförs 175 miljoner kronor.
- 380,8 miljoner kronor tillförs projekt och företagsstöd med miljöinriktning. Medlen innebär inte några ökade budgetposter utan har använts till att förhindra budgetneddragningar inom utpekad området (se nästa avsnitt).

De föreslagna budgetökningarna framgår av tabell 2.

¹ N2016/06811/HL

Tabell 2. Föreslagna budgetökningar i landsbygdsprogrammet.

Delåtg.	Fokusomr.	Verksamhet	Tot. budget (innan ändring)	Ökning	Tot. budget efter ökning
1.2	4abc	Demonstrationer och information (miljö)	422 702 146	30 000 000	452 702 146
7.3	6c	Bredband	3 250 000 000	1 000 000 000	4 250 000 000
10.1	4abc	Miljöersättningar	8 035 992 619	225 000 000	8 260 992 619
11.1	4abc	Omställning ekologisk produktion	260 000 000	175 000 000	435 000 000
20.1		Tekniskt stöd	1 239 851 401	170 000 000	1 409 851 401
TOTAL				1 600 000 000	13 398 694 765

Föreslagna budgetneddragningar

Givet de förutsättningar som beskrivs ovan uppgår det totala behovet av budgetneddragningar i landsbygdsprogrammet till 656 miljoner kronor. Neddragningarna föreslås fördelas mellan 27 stycken budgetar inom 11 delåtgärder (se bilaga 1). Den enskilt största budgetneddragningen sker inom investeringsstödet för varor och tjänster inom icke-jordbruksverksamhet, som minskar med 179 miljoner kronor. Den näst största budgetneddragningen sker inom investeringsstödet för kommersiell service, som minskar med 76 miljoner kronor.

Vid urvalet av åtgärder har hänsyn tagits till att det i en del fall finns förordningskrav på att Sverige som medlemsstat ska tillhandahålla vissa åtgärder, t.ex. tvärvillkors- och förgröningsrådgivning. För LLU (Lokalt ledd utveckling genom Leadermetoden) finns både ett förordningskrav på att åtgärden ska finnas samt en angiven miniminivå för budgeten, som uppgår till minst 5 procent av det totala bidraget från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Det finns även öronmärkta medel² för Livsmedelsstrategin, kommersiell service, idrott- och fritidsanläggningar, hus med historia, traditionell småskalig matkultur samt medel avsatta för bredband, Greppa näringen, växtskyddscentraler, tvärvillkor/förgröningsrådgivning, rovdjursstängsel,

² Se regeringsbeslut L2014/2184/ELT och N/2016/00265/HL

myggbekämpning, innovationsstödet (EIP-Agri) och lokalt ledd utveckling. Därför har de undantagits från budgetneddragningar, med undantag för kommersiell service, som p.g.a. lågt söktryck i förhållande till avsatt budget, föreslås få en minskad budget.

Reserver och söktryck

I första hand har neddragningarna skett genom indragande av programmets ”reserver”³, där även en viss anpassning skett efter söktryck⁴.

Två tredjedelar av de föreslagna budgetneddragningarna tas från programmets reserver⁵. I sex fall överstiger budgetneddragningarna insatsområdets ”reservandel”, d.v.s. motsvarande 33 procent av insatsområdets totalbudget. Det beror på att efterfrågan i dessa insatsområden varit relativt låg. I ett fall (kompetensutveckling av rådgivare inom landsbygdsutveckling) har insatsområdet ännu inte startat, vilket motiverar att åtgärden stängs av administrativa skäl.

Samarbetsåtgärden för skog föreslås minska med ett belopp som överstiger reserven beroende på att antalet ansökningar har varit lågt och det bedöms effektivare att behålla övriga skogsåtgärder budgetmässigt intakta.

I de fall det inte har skett några neddragningar inom ett insatsområde har det framför allt berott på att insatsområdena ansetts ha ett så högt söktryck att reserverna enligt prognosen redan är in-tecknade eller bedöms vara så vid slutet av programperioden. Insatsområden som har undantagits från neddragningar av de skälen är t.ex. investeringsstödet i fysiska tillgångar (4.1/2a), förädlingsstödet och startstödet.

De arealbaserade ersättningarna; miljöersättningarna, stöd till ekologisk produktion, kompensationsstöd till områden med sämre naturliga förutsättningar för jordbruk samt djurväl-färdersättningarna har helt undantagits från neddragningar eftersom dessa åtgärder saknar reserver samt

³ En ”reserv” är den del av ett insatsområdes totala budget som Jordbruksverket ännu inte fördelat till stödmyndigheterna. Reserver finns inom programmets projekt- och företagsstöd samt miljöinvesteringar. De utgör i normalfallet 33 procent av budgeten för ett insatsområde.

⁴ ”Söktrycket” baseras på prognoser som Jordbruksverket gör baserat på antal ansökningar, stödprocent, normal mängd avslag etc.

⁵ Investeringsstödet till biogas & gödselrötning samt investeringsstödet till kommersiell service saknar reserver och ingår därför inte i beräkningen.

omgärdas av osäkra prognoser vilket gör att det totala budgetbehovet sett över programperioden är osäkert.

Förändringar i programmets inriktning

Som framgår av bilaga 1 föreslås 70 procent av budgetneddragningarna ske inom "landsbygd" (UP 6), 21 procent inom "konkurrenskraft" (UP 2 och 3) och 9 procent inom "miljö" (UP 4 och 5).

"Landsbygd" svarar för den procentuellt sett största delen av neddragningarna, men totalt sett ökar "landsbygds" budget mest, med 557 miljoner kronor, p.g.a. de medel som tillförs bredbandsätgården.

Sammantaget sker det inga stora förskjutningar av inriktningen på programmets totala budget.

Tabell 3. Fördelningen mellan programmets unionsprioriteringar, uppdelat i "konkurrenskraft", "miljö" och "landsbygd", före respektive efter programändringen.

	Budget före, mnkr	Andel före, %	Budget efter, mnkr	Andel efter, %	Diff., mnkr	Diff., %
Konkurrenskraft (UP 2 och 3)	4 596,0	13,2%	4 442,6	12,5%	-153,4	-0,7%
Miljö (UP 4 och 5)	22 638,5	65,2%	23 007,0	64,8%	368,5	-0,4%
Landsbygd (UP 6)	7 511,5	21,6%	8 068,2	22,7%	556,7	1,1%
Summa (exkl. TA)	34 746,0		35 517,8		771,8	

Tekniska förändringar och budgetomfördelningar

Utöver de finansiella ändringarna ovan föreslås även andra ändringar i landsbygdsprogrammet av främst teknisk natur men även några omfördelningar av pengar mellan insatsområden.

Av bilaga 2, som är en ändringslogg, framgår i detalj vilka tekniska förändringar som föreslås. Dessa totalt 102 ändringar kan indelas i sex olika kategorier: a) 5 stycken indikatorändringar som inte följer av budgetförändringar (blåmarkerade i loggen); b) 14 stycken smärre villkorsförändringar (rödmarkerade i loggen); c) 28 stycken ändringar av

texter som möjliggör användande av schabloner m.m.⁶; d) 23 stycken justeringar för begreppet enhetskostnader; e) 5 stycken justeringar av stödnivåer (grönmarkerade i loggen); och f) 27 stycken ändringar som omfattar förtydliganden och felrättningar, bl.a. en bilaga som tidigare fallit bort av misstag.

Budgetomfördelningar görs inom g) Livsmedelsstrategin och h) ytterligare några insatsområden.

a) Indikatorändringar

Justering av indikatorvärden som inte är kopplad till budgetneddragningen görs inom de arealbaserade ersättningarna för ekologisk produktion, vallodling, traditionell odling av bruna bönor, naturfrämjande insatser på åker eller för att minska växtnäringsläckage från åkermark, bevarande av natur- och kulturmiljöer. Nya värden föreslås även för bredband och samarbetsåtgärden (16.4). Dessa förslag är markerade med ljusblått i loggen och finns förklarade i bilaga 3 och 4.

De indikatorändringar som sker till följd av finansiella ändringar, framgår med spårade ändringar i kapitel 11 (bilaga 8).

b) Villkorsförändringar

Ett antal smärre villkorsförändringar föreslås också för att förtydliga och effektivisera vissa åtgärder. Dessa förslag är markerade med rött i loggen.

c) "Omnibusförslagen", d.v.s. förenkling av regelverk

Omnibusförslagen är förslag som kommissionen tagit fram kopplat till den fleråriga budgetramen och som förhandlas inom EU under året. Förslagen innebär förändringar som syftar till förenklingar i flera politikområden, bl.a. landsbygdsutvecklingsförordningen. Bland förslagen öppnas för en bredare användning av schabloner i stödgivningen. Texter läggs till i flera åtgärder för att möjliggöra detta men om omnibusförslagen inte hinner beslutas innan programändringen skickas till Kommissionen, så måste dessa texter lyftas ut.

⁶ Dessa förslag kan bara tillämpas om förslagen i den s.k. "omnibus-förordningen" hinner beslutas före programändringen skickas till Kommissionen.

d) Enhetskostnader

Justering i texten görs p.g.a. att den hänvisning till skatteverkets regler som tidigare använts inte längre är möjlig eftersom Skatteverket ändrat dessa regler.

e) Stödnivåer

Ett par stödnivåer föreslås att ändras bl.a. inom åtgärd 7 och delåtgärd 16.2 i syfte att förenkla stödhanteringen och för att locka fler offentliga aktörer att genomföra projekt. Se utförligare kommentarer i loggen (grönmarkerade rader).

f) Förtydliganden och felrättningar

Görs för att minska risken för missförstånd.

g) Omfördelning som en följd av Livsmedelsstrategin

Efter färdigställandet av Livsmedelsstrategin föreslås vissa omfördelningar inom ramen för de öronmärkta pengar som finns för verkställande av Livsmedelsstrategins handlingsplan (se tabell 4). De medel som tidigare varit avsatta för "Matlandet" byter namn till "Livsmedelsstrategin", byter fokusområde och flyttas till insatsområdet för pilot- och utvecklingsprojekt. Medel för lokal matidentitet/lokal livsmedelsförädling byter insatsområde inom samarbetsåtgärden för att effektiviteten av insatsen ska förbättras. Ett antal insatser flyttas till andra fokusområden för att medlen ska kunna nyttjas i enlighet med strategin (medel för branschriktlinjer och rådgivning). Medel omfördelas inom ramen för uppdraget som rör diversifiering av samiska företag i enlighet med förslag från Sametinget. För förbättrad effektivitet av projektgenomförandet flyttas även medel inom Lean lantbruk. Medel i uppdraget som rör småskalig livsmedelsförädling flyttas från kompetensutveckling till rådgivning för att bättre uppfylla uppdragets målsättning.

h) Andra omfördelningar

För att åstadkomma ett bättre budgetutnyttjande i Greppa Näringen-satsningen föreslås att medel för kompetensutveckling inom vattenhushållning och minskad klimatpåverkan flyttas till rådgivning inom

Greppa och demonstrations- och informationsinsatser för minskad klimatpåverkan. Omfördelning sker även mellan de budgetar som finns för rådgivning och kompetensutveckling inom djurvälstånd. LLU-posterna omfördelas så att pengar går från förberedande stöd och genomförande av lokala strategier till samarbete och drift.

Tabell 4. Föreslagna budgetomfördelningar.

Delbeskrivning	Delåtg	Fokusområde					Totalsumma
		2A	3A	4A-C Jord	6A	6B	
Livsmedelsstrategin (LS)	16.2				33 500 000		33 500 000
	7.5					-33 500 000	-33 500 000
	16.2		-90 000 000				-90 000 000
	16.4		90 000 000				90 000 000
	2.1		-23 843 747		23 843 747		0
Branschriktlinjer för små företag (LS)	1.1	8 000 000			-8 000 000		0
Diversifiering samiska företag (LS)	1.2				400 000		400 000
	2.1				-5 000 000		-5 000 000
	4.2		500 000		500 000		1 000 000
	16.2				3 600 000		3 600 000
Lean Lantbruk (LS)	1.1	-4 865 500					-4 865 500
	1.2	9 702 800					9 702 800
	2.1	-4 837 300					-4 837 300
Småskalig förädling (LS)	1.1		6 000 000				6 000 000
	2.1		-6 000 000				-6 000 000
Greppa	2.1			18 000 000			18 000 000
Vattenhushållning	1.1			-8 000 000			-8 000 000
Minskad klimatpåverkan/Förnybar energi	1.1			-14 000 000			-14 000 000
Minskad klimatpåverkan/Förnybar energi	1.2			4 000 000			4 000 000
Djurvälstånd	1.1		2 750 000				2 750 000
	1.2		2 750 000				2 750 000
	2.1		-4 000 000				-4 000 000
	2.3		-1 500 000				-1 500 000
Lokalt ledd utveckling	19.1					-47 520 473	-47 520 473
	19.2					-43 065 712	-43 065 712
	19.3					34 481 761	34 481 761
	19.4					56 104 424	56 104 424
Totalsumma		0	500 000	0	-500 000	0	0

Programmet efter föreslagen ändring

Landsbygdsprogrammet som det kommer att se ut efter de föreslagna ändringarna återfinns i bilaga 5-8. Landsbygdsprogrammets budget efter programändringen framgår av bilaga 9.